

Diasporlarımızın fəaliyyəti

2024-cü il

- **Qocayev, İsmayıl.** Yarım milyon azərbaycanlı az qüvvə deyil: Diasporun Ukrayna cəmiyyətinə inteqrasiyası, soydaşlarımızın yüksək vəzifələrə təyin olunmaları üçün səylər birləşdirilməlidir // Şərq. - 2024. - 30 yanvar. - № 17. - S. 6.
- **Sarıyeva, İradə.** Seçki dövründə Azərbaycana təzyiqlər və diasporun yeni mərhələdə fəallığı... // Bakı Xəbər. - 2024. - 20-22 yanvar. - № 11. - S. 8.
- **Məmmədov, Ramin.** Rusiyada milli diasporumuz: Yaranması, inkişafı, mətbuatı, ədəbiyyatı, həmrəyliyi / R. Məmmədov // Olaylar. - 2024.- 12-18 yanvar. - № 2. - S. 17.

Seçki dövründə Azərbaycana təzyiqlər və diasporun yeni mərhələdə fəallığı...

İradə Sarıyeva

Xaricdə yaşayan azərbaycanlılar dövlətimizin, dövlətçiliyimizin, mədəni, mənəvi dəyərlərimizin dünyada ən önəmli təbliğatçısı, tərənnümçüsü olmalıdır. Dünyanın beş qitəsində məskunlaşan azərbaycanlılar tarixin müxtəlif dövrlərində Şimali və Cənubi Azərbaycandan, Gürcüstandan, Qərbi Azərbaycandan köçərək xarici ölkələrə üz tutublar.

Təbii ki, bu insanların hər birinin də özünün ayrıca həyat hekayəti, köç tarixçəsi var. Bu insanlar illərdir Vətəndən kənardə yaşasalar da, ürəkləri, ruhları və kökləri ilə öz ata yurdlarına bağlıdırlar. Amerika, Avropa, Asiya, Afrika və Avstraliya qitələrində yaşayan soydaşlarımız son 30 ildə daha çox fəallıqları, Azərbaycan gerçəkliklərini, dövlətimizin ədalətli mövqeyini təbliğ etməyi özlərinə əsas xətt seçiblər. Sözsüz ki, 50 milyonluq dünya azərbaycanlılarının artıq formalaşmış diaspor qurumları, lobbi təşkilatları da bu xəttin əsas hərəkətverici qüvvəsi kimi görünür.

Gizlin deyil ki, bu gün bəlli qara qüvvələr, anti-azərbaycançılar Amerikadan, Avropa ölkələrindən ölkəmizə qarşı qara piar kampaniyası həyata keçirir. Xüsusən də, Azərbaycanın 7 fevral növbədənənar prezident seçkilərinə hazırlaşdığı, artıq namizədlərin seçki kampaniyasına başladığı günlərdə Avropada, ABŞ-da fəaliyyət göstərən müxtəlif institutlar, icmalar, media qurumları ölkəmizi hədəfə alıblar. Fransa Senatının son günlər Azərbaycan əleyhinə qəbul etdiyi qətnamə, ondan əvvəl əleyhimizə qəbul edilən sənədlər dünya azərbaycanlılarını, diaspor fəallarını narahat etməyə bilmir. Seçki öncəsi müxtəlif məsələləri bəhanə tutub Azərbaycana qarşı hücumə keçənlərin məqsədi açıq düşmənçilikdir. Onlar çalışırlar ki, bu çirkin kampaniyaları ilə Azərbaycanla bağlı yanlış imic yaratsınlar və indidəndən seçkinin nəticələrini qaralasinlar.

Heç şübhəsiz, bu gün xaricdəki erməni diasporunun nümayəndələri gecə-gündüz demədən Azərbaycan əleyhinə müxtəlif dövlətlərə, beynəlxalq təşkilatlara məktublar göndərir, müraciətlər edirlər. Onların müraciət etdikləri bütün ölkələr olmasa da, Fransa kimi qatı ermənipərəst dövlət Azərbaycan əleyhinə öz senatında bədnam qətnamə qəbul edə bilər. Fransa senatının, ABŞ konqresinin, eləcə də başqa Qərb təşkilatlarının senatorları, konqresmenləri, deputatları erməni diasporunun əlində oyuncağa çevirilib. Elə buna görə də, seçki öncəsi onların bizə qarşı qərəzli, düşmən kampaniyaları davam edir.

Növbədənənar prezident seçkiləri öncəsi Azərbaycana qarşı qarayaxma kampaniyalarına qarşı dünya azərbaycanlıları nə iş görməlidir?

Müasir İnkişaf Birliyinin sədri Mübariz Göyüşlü "Bakı-Xəbər"ə bildirdi ki, biz indi çox həssas və məsuliyyətli bir mərhələdiyik, ölkəmiz növbədənənar prezident seçkilərinə hazırlaşır. O, qeyd etdi ki, ölkədə keçiriləcək bu seçkilər xaricdə yaşayan soydaşlarımızı da ciddi maraqlandırmalıdır. Müsahibimiz vurğuladı ki, anti-azərbaycan qüvvələr prezident seçkiləri öncəsi xüsusi təşkilatlanıb və xarici təşkilatlar vasitəsilə dövlətimiz əleyhinə çıxışlar, qətnamə qəbul edirlər. O, hesab edir ki, Fransanın Qarabağla bağlı qəbul etdiyi son qətnamə bu ziyanlı addımlardan biridir. "Xaricdə yaşayan azərbaycanlılar bu anti-azərbaycan təbliğatına qarşı əlindən gələni etməlidir" deyən M.Göyüşlü qeyd etdi ki, biz hər bir yeni gün mövqeyimizi daha da gücləndirməliyik. "Əvvəla, dünya azərbaycanlıları daha güclü şəkildə təşkilatlanmağa çalışmalıdır. Onların təşkilatlanma istiqamətində çalışmaları zəif təsir bağışlayır. Mənə elə gəlir ki, yetərli qədər deyil. Güclənmiş Azərbaycan diasporu öz sözünü həm yerli dövlət qurumlarının qarşısında deyər, haqq səsinə çatdırıb sözünü deyə bilər. Bunu ona görə deyirəm ki, onlar onların nüfuzu güclənməlidir. Hər bir dövlət qurumunda, təşkilatda söz sahibi olmağa çalışmalıdırlar.

Bununla belə, indiyə qədər diasporumuzun Azərbaycan dövlətinin müdafiəsi ilə bağlı diqqət çəkən davranışları, hərəkətləri olub. Bilirsiniz ki, 44 günlük Vətən müharibəsi günlərində Azərbaycan diasporu xaricdəki qara qüvvələrə qarşı mübarizə apardı, sonrakı dövrlərdə də biz bunun şahidi olduq. Elə 2 il əvvəl Fransa senatının qəbul etdiyi üzdənəraq qətnaməyə etiraz olaraq senatın qarşına toplaşib öz sözlərini dedilər. İstəyimiz odur ki, azərbaycanlıların səsləri eşidilsin.

Dünya azərbaycanlılarından hər zaman fəallıq tələb olunur. Xüsusən də prezident seçkiləri öncəsi onların fəaliyyətinin daha da güclənməsinə ehtiyac var" - deyən M.Göyüşlü bildirdi.

"Diasporumuz hər cür təxribatın qarşısının alınmasında aktiv olmalıdır"

M.Göyüşlü bildirdi ki, bəzi Avropa ölkələri, Qərb təşkilatları Qarabağdan könüllü köçən erməniləri bəhanə gətirib Azərbaycana qarşı müxtəlif addımlar atırlar. Onların məqsədinin Azərbaycanın nüfuzuna xələl gətirmək olduğunu deyən M.Göyüşlü “Diaspor fəallarımız, lobbı təşkilatlarımız xaricdəki antiAzərbaycan qüvvələrə qarşı aktiv fəaliyyət göstərməlidir. Xüsusən də seçki öncəsi qara qüvvələr daha çox aktivləşib. Diasporumuz hər cür təxribatın qarşısının alınmasında aktiv olmalıdır. 2024-cü ildə Azərbaycanda çox mühüm tədbirlər həyata keçiriləcək. Növbədənənar prezident seçkiləri olacaq, Azərbaycan COP29-a ev sahibliyi edəcək, həmçinin başqa beynəlxalq tədbirlərə də şahidlik edəcəyik. Bu il çox önəmli ildir. Onlar hər zaman Azərbaycanın maraqlarını müdafiə etmək üçün mütəmadi olaraq tədbirlər keçirməli, müsahibələr verməli, yazılar hazırlamalıdır”-deyə bildirdi. O əlavə etdi ki, dünya azərbaycanlıları bizim haqlı işimizin əsas müdafiəçisi kimi daim fəaliyyətdə olmalıdır. Bu sahədə onların üzərinə böyük iöşlər düşdüyünü deyən M.Göyüşlü əlavə etdi ki, Azərbaycanda keçiriləcək Prezident seçkilərinin obyektivliyinə, demokratikliyinə, xalqımızın iradəsinə, seçiminə heç bir xarici qüvvə ləkə yaxa bilməz.

Bakı Xəbər. - 2024. - 20-22 yanvar. - № 11. - S. 8.

Yarım milyon azərbaycanlı az qüvvə deyil

Diasporun Ukrayna cəmiyyətinə inteqrasiyası, soydaşlarımızın yüksək vəzifələrə təyin olunmaları üçün səylər birləşdirilməlidir

İsmayıl Qocayev

Qloballaşan dünyada miqrasiya qarşısının alınmaz bir prosesə çevrilib və insanlar, o cümlədən də azərbaycanlılar harada doğulmalarından asılı olmayaraq, sərbəst şəkildə başqa ölkədə, başqa qitədə yaşamağı seçə bilirlər. Sevindirici haldır ki, dünyanın 5 qitəsində yaşayan soydaşlarımız məskunlaşdıqları ölkələrin siyasi, iqtisadi və sosial həyatında yaxından iştirak edirlər.

Hazırda azərbaycanlılar dünyanın 100-dən çox ölkəsində yaşayırlar. 70-dən çox ölkədə yaşayan soydaşlarımızla intensiv əlaqələr mövcuddur. Avropa ölkələrində, ABŞ-də, qonşu Rusiyada, Türkiyədə yaşayan həmvətənlərimizin sayı digər ölkələrə nisbətə daha çoxdur. Son dövrlərdə müxtəlif ölkələrdəki diaspor təşkilatlarımızın fəallığı daha da artmaqdadır ki, bu da təbiiyə aiddir. Qarabağ Zəfərindən sonra dövlətimizin yeni inkişaf strategiyasını, milli ideologiyanın yeni istiqamətlərini müəyyənləşdirməsi prioritet vəzifəyə çevrilib. Şübhəsiz, bu missiyada xaricdəki diasporamızın da üzərinə müəyyən vəzifələr və yeni missiya qoyulub. Dünyanın bir çox ölkəsində təşkilatlanmış diaspor qurumlarımız yeni dövrün reallıqlarına və tələblərə adekvat olaraq öz fəaliyyət çərçivələrini daha da genişləndirməyə üstünlük verirlər. Azərbaycan diasporasının uzun illərdir fəaliyyət göstərdiyi tərəfdaş ölkələrdən biri də hazırda Rusiya ilə müharibə şəraitində olan Ukraynadır. Məlum olduğu kimi, yanvarın 22-də Ukrayna və Azərbaycan diasporları arasında əməkdaşlıq və qarşılıqlı fəaliyyət haqqında Memorandum imzalanıb. Bu barədə Ukraynanın Azərbaycandakı səfiri Vladislav Kanevski feysbuk səhifəsində məlumat yayıb. Səfir bildirib ki, bu hadisənin bütün dünyada ukraynalıların Birlik Gününü qeyd etdiyi bu gün baş verməsi simvoldur: "Axı bütün ukraynalıların səylərinin birləşdirilməsi Ukraynanın qaçılmaz qələbəsinə, suverenliyin və ərazi bütövlüyünün bərpasına zəmanət verən ən güclü silahdır. Ukrayna Azərbaycanlılarının Birləşmiş Diasporu ilə Azərbaycandakı Ukraynalıların Birləşmiş İcması arasında Memorandum xalqlarımız arasında dostluğun möhkəmləndirilməsi üçün möhkəm zəmin yaradır və Ukrayna ilə strateji tərəfdaşlığın inkişafı çərçivəsində birgə layihələrin həyata keçirilməsinə töhfə verəcək. Memorandumun məqsədi, həmçinin Rusiyanın Ukraynaya qarşı davam edən silahlı təcavüzü kontekstində Ukrayna və Azərbaycan diasporlarının səylərini və birgə fəaliyyətini əlaqələndirməkdir". Kanevski Ukraynadakı Azərbaycan diasporunun rəhbəri Hikmət Cavadovu və Azərbaycandakı Ukrayna İcmasının rəhbəri Tamila Musayevanı səfirliyin binasında qəbul edib. Ukraynaya dəstək məqsədilə layihələrin həyata keçirilməsində mümkün töhfələrinə görə onlara təşəkkürünü bildirib. Müxtəlif mənbələrin məlumatına görə, Ukraynada müharibədən öncə təxminən 500 min azərbaycanlı yaşayıb. Bu ölkənin çoxsaylı şəhərlərində Azərbaycan diaspor təşkilatları fəaliyyət göstərir. Azərbaycanda isə rəsmi statistikaya görə, 21.5 min ukrayna yaşayır. Birləşmiş Ukrayna Azərbaycanlıları Konqresinin Mirqorod şəhər və Mirqorod rayon təşkilatının sədri Zəmir İsmayilov da bildirib ki, digər ölkələrdə olduğu kimi, Ukraynadakı diasporumuz da yeni hədəflər istiqamətində fəaliyyətini gücləndirməlidir. Diaspor fəaliyyəti lobbiçiliyə çevrilməlidir: "Ukraynada yaşayan soydaşlarımız yerli şuralara, Ali Radaya deputat seçilmək istiqamətində səylərini birləşdirməlidirlər. Ukraynanın dövlət strukturlarına inteqrasiya artmalıdır". Onun sözlərinə görə, təbii ki, Azərbaycanın Zəfərini, uğurunu həzm edə bilməyən xarici qüvvələr ölkəmizə qarşı çirkin kampaniyaları, təzyiqləri dayandırmayacaq. Azərbaycan diasporu ölkəmizə qarşı hər bir təxribatla bağlı ayıq-sayıq olmalı, yeni milli strategiyanın tələblərindən irəli gələn hədəflərə çatmaq üçün səylərini gücləndirməlidir. Birləşmiş Ukrayna Azərbaycanlıları Konqresinin Gənclər və idman departamentinin rəhbəri, Lvovdan diaspor fəali Şəhriyar Məhərrəmov isə bildirib ki, Qarabağ Zəfərindən sonra dövlətimizin yeni inkişaf strategiyası və milli ideologiyanın yeni istiqamətləri müəyyənləşib: "Ona görə də Azərbaycanın xaricdə fəaliyyət göstərən diaspor təşkilatları qarşısında artıq yeni hədəflər qoyulub və digər ölkələrdə də olduğu kimi, Ukraynada yaşayan diaspor fəallığımız da fəaliyyətini artıq bu yeni məqsədlərə çatmaq istiqamətində quracaq. Sözsüz ki, biz artıq lobbiçilik fəaliyyəti haqqında düşünməliyik və diaspor olaraq dövlətimizin güclənməsinə daha ciddi töhfə və dəstək verməliyik. Yerli seçkilər orqanlarına və Ali Radaya seçilmək, ümumiyyətlə, diasporun Ukrayna cəmiyyətinə inteqrasiyası, soydaşlarımızın yüksək vəzifələrə təyin olunmaları üçün səylər birləşdirilməlidir. Qarabağın yenidən qurulmasına, Azərbaycanda yeni

islahatların aparılmasına diaspor da öz töhfəsini verməlidir". O bildirib ki, ümumiyyətlə, dünyada fəaliyyət göstərən diaspor təşkilatları vahid yeni milli ideologiyanın, strategiyanın formalaşması istiqamətində "Yol xəritəsi" hazırlamalı və Azərbaycan dövlətinə təqdim etməlidir.

Bütöv Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Partiyasının sədrinin müşaviri, siyasi şərhçi Azər Qasımov "Sherq.az" a açıqlamasında bildirib ki, diasporaların müvafiq ölkələrin həyatında xüsusi rol oynadığı şübhəsizdir. Ekspert diqqətə çatdırıb ki, özlərinə ikinci vətən seçən diaspora üzvləri qarşılıqlı olaraq iki ölkənin münasibətlərinin qurulmasında, yaxınlaşmasında əhəmiyyətli yer tuturlar:

"Ukraynada yaşayan azərbaycanlıların çoxluğu real faktır və onlar hətta Ukraynanın şəhərlərində müəyyən yerlərdə qruplar şəklində yaşayırlar. Ukrayna azərbaycanlı tələbələr üçün ali təhsil baxımından xüsusi yer tutur. Azərbaycan dövləti hər zaman Ukraynanın haqq müharibəsini dəstəkləyib. Oradakı azərbaycanlılar bu müharibədə qəhrəmanlıqları ilə seçilib, hətta şəhid olublar. Bu da iki ölkənin münasibətlərini daha da doğmalaşdırıb. Azərbaycanın Ukraynanın yanında olduğu dəfələrlə sübut edilib. Müxtəlif yardım kampaniyası ilə Ukraynaya dəstək olmuşuq. Bu baxımdan Azərbaycan-Ukrayna diaspor təşkilatlarının daha da səmərəli işləməsi üçün memorandum imzalanıb".

Politoloq vurğulayıb ki, memorandumun imzalanması hələ işin başlanğıcıdır:

"Bunun üçün ciddi iş aparılmalıdır. İlk növbədə diaspor təşkilatına elə adam rəhbərlik etməlidir ki, onun sözü eşidilsin. Eşitmişəm ki, diaspora rəhbərliyinin Ukraynada fəaliyyətinin qurulması üçün dövlət tərəfindən göstəriş verilib, amma nəticə etibarlı ilə iş yarımçıq qalıb. Ukraynadakı hərbi durumu nəzərə alıb, Azərbaycan diasporasının daha ciddi təşkilatlanmalı olduğunu düşünürəm. Bu təşkilatlanma Ukrayna dövləti səviyyəsində sözünü deyə və hesaba alınacaq səviyyədə olmalıdır. Azərbaycan dövləti təbii ki, maliyyə məsələlərini həll etməlidir. Ukraynanın bir çox şəhərlərində yaşayan azərbaycanlıların əlaqələndirilmiş şəkildə fəaliyyət göstərməsi üçün həm internet, həm də Ukrayna telekanallarında xüsusi proqramların hazırlanması işin xeyrinədir. Diaspora təşkilatının həftəlik mətbu orqanı olsa, yaxşı olar. Həmin çap edilən qəzet və ya jurnallar azərbaycanlılara göndərilər. Onlar da bir-birilərindən daha yaxşı xəbər alırlar, öz təkliflərini, problemlərini bildirərlər. Yarım milyon azərbaycanlı təbii ki, az qüvvə deyil. Onların müəyyən vəzifələrə gəlməsi üçün də addımlar atıla bilər. Hesab edirəm ki, digər diaspor təşkilatlarının təcrübələrini də öyrənib tətbiq etmək olar".

Şərq. - 2024. - 30 yanvar. - № 17. - S. 6.